

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14395/2024
18.07.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, поступајући у парници тужилаца АА, ББ и ВВ из ..., чији је пуномоћник Радиша Миловановић, адвокат из ..., против туженог Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање-Дирекција Београд, Филијала Пирот, чији је пуномоћник Немања Тодоровић, адвокат из ..., ради дискриминације, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 391/2024 од 27.03.2024. године, у седници одржаној 18.07.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 391/2024 од 27.03.2024. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Пироту П 9/21 од 02.10.2023. године, одбачена је тужба тужилаца против туженог ГГ из ..., као запосленог лица Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција Београд, као неуредна (став први изреке). Одбијен је, тужбени захтев тужилаца да се утврди да је тужени дискриминаторски поступао према покојном ДД из ... супругу и оцу овде тужилаца и да се обавезе Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, филијала Пирот да тужиоцима, на име накнаде материјалне штете због неизвршења пресуде Европског суда за људска права (представка бр. 45394/06 од 10.12.2013. године) и због дискриминације, исплати износ од 11.334.780,49 динара са законском затезном каматом увећано за 3,75% на месечном нивоу, почев од 11.06.2014. године за сваки месец посебно па све до коначне исплате, и на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности износ од 4.000.000,00 РСД, са законском затезном каматом почев од 02.10.2023. године, као дана доношења пресуде па до исплате, као неоснован (став други изреке). Обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове поступка у укупном износу од 574.362,00 динара (став трећи изреке).

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 391/2024 од 27.03.2024. године, одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Пироту П 9/21 од 02.10.2023. године (став први изреке). Одбијен је захтев туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Дирекција Београд, филијала Пирот, за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је одговорио на ревизију.

Испитујући правилост побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП Врховни суд је оценио да је ревизија тужилаца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Такође, неосновано се садржином ревизије указује да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП-а, с обзиром на то да је чињенично стање оно које је утврђено у првостепеној пресуди. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 1. ЗПП с обзиром да је другостепени суд оценио све битне жалбене наводе. Ревизијски наводи о учињеној битној повреди из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП не могу бити ревизијски разлог. Све друге повреде поступка на које указују ревиденти односе се на поступак пред првостепеним судом, што није дозвољен ревизијски разлог.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила АА је супруга, а тужиоци ББ и ВВ су синови покојног ДД из ... преминулог дана ...2021. године. ДД остварио је право на старосну пензију код РФ ПИО, филијала Пирот почев од 01.09.1990. године. Дана 16.05.1994. године РФ ПИО донео је одлуку којом се утврђује нова увећана пензија у износу од 14.015,66 динара. Правни претходник тужилаца је, у својству тужиоца, водио спор против Републике Србије пред Европским судом за људска права у Стразбуру (представка 45394/06 од 10.12.2013. године) и дана 10.12.2013. године је донета пресуда тог суда којом се представка проглашава допуштеном. Утврђено је да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1. и да је тужена дужна обезбедити одговарајућим средствима у року од 3 месеца од датума правноснажности пресуде у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, потпуно извршење правноснажног решења Фонда од 16.05.1994. године, заједно са исплатом заостале законске камате, трошкове домаћег поступка и обичну камату. Након доношења пресуде Европског суда за заштиту људских права тужени је донео решење дана 24.03.2014. године, које је постало правноснажно 20.04.2014. године, а којим се ДД утврђује усклађена пензија од 14.015,66 динара, месечно од 01.09.1990. године, који се на дан 01.01.1991. године одређује у највишем износу за затечене кориснике од 19.556,55 динара, тако да на дан доношења решења износи 85.200,21 динар. У циљу извршења пресуде Европског суда, ДД је позван дописом од 12.05.2014. године да именује вештака, или да исти буде споразумно одређен, па је вештак финансијске струке извршио обрачун укупног дуга са каматом у износу од 13.187.277,69 РСД. Тужени није прихватио овакав налаз вештака те је формирана комисија фонда која извршила обрачун и ревалоризацију

износа и дана 10.06.2014. године тужиоцу је исплатила износ од 1.852.497,20 РСД. Тужени је дана 19.08.2014. године о извршеној уплати обавестио повериоца Министарство правде и државне управе, Сектор за заступање РС пред Европским судом за људска права, а информација о извршењу пресуде прослеђена је комитету Министара савета Европе који је донео завршну Резолуцију дана 15.03.2018. године и затворио случај ДД против Србије.

ДД, незадовољан овом исплатом, обратио се Дирекцији Фонда дописом од 16.11.2016. године ради наплате дуга – накнаде штете у износу од 3.941.476,58 динара. Затим је у предмету Основног суда у Пироту И 1435/14 ДД, као извршни поверилац дана 22.07.2014. године, поднео предлог за извршење против РФ ПИО, ради наплате дуга од 5.136.931,19 динара ,такође ради извршења правноснажне извршне пресуде Европског суда за заштиту људских права од 10.12.2013. године. Основни суд у Пироту донео је решење И 1435/14 дана 30.09.2014. године, којим је дозволио предложено извршење, а својим решењем И 1435/14 од 28.09.2016. године Основни суд у Пироту је коначно правноснажно одбацио предлог за извршење поднет од стране извршног повериоца ДД дана 22.07.2014. године због правноснажно пресуђене ствари. ДД је поднео тужбу Вишем суду у Београду против Републике Србије у предмету П 414/20 ради исплате износа од 11.516.828,14 РСД умањеног за износ од 1.852.497,20 РСД и то почев од 11.12.2013. године до коначне исплате са законском затезном каматом у износу од 3.75% као износа од 700.000,00 РСД на име нематеријалне штете због повреде права личности са законском затезном каматом од дана доношења пресуде.

Након смрти ДД његови законски наследници супруга и синови су у овој парници поднели тужбу Вишем суду у Пироту чији је основ спора дискриминација ДД од стране овог републичког органа и запосленог ГГ из ... и накнада нематеријалне штете због неизвршења пресуде Европског суда и нематеријалне штете због повреде права личности по основу дискриминације. Тужиоци су такође поднели Вишем суду у Пироту тужбу у предмету П 1/23 против истог туженог ради исплате дуга чији је основ спора дискриминација тужилаца по основу имовног стања у продуженом трајању од стране РФ ПИО филијала Пирот, исплату нематеријалне штете по основу дискриминације и повреда права личности у износима од по 600.000,00 динара сваком тужиоцу са законском затезном каматом од дана доношења пресуде и материјалне штете због непоступања по решењу РФ ПИО филијале Пирот од 24.03.2014. године у износу од 18.036.147,58 динара са припадајућом законском затезном каматом од момента доспећа сваке месечне пензије у периоду од 01.09.1990. године до 05.09.2014. године па до дана исплате. Тужиоци су у овом предмету П 1/23 на рочишту одржаном дана 28.02.2023. године повукли тужбу у односу на дискриминацију и исплату нематеријалне штете по основу извршене дискриминације и повреде права личности ,а остали код захтева за исплату материјалне штете. Решењем РФ ПИО филијале Пирот од 16.08. 2021. године АА, супрузи покојног ДД утврђено је право на породичну пензију од 04.04.2021. године у месечном износу од 72.192,44 динара.

Из овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиоци нису дискриминисани на основу неког личног својства у смислу члана 2. Закона о дискриминацији, па да стога немају активну легитимацију. Нижестепени судови сматрају да у конкретном случају тужиоци нису били изложени

дискриминаторском понашању државе или неког другог запосленог у државном органу, а активна процесна легитимација у овој парници није призната правним следбеницима, јер се ради о личном праву које није преносиво. Поред тога, тужиоци нису навели чињенице нити пружили доказе по ком личном својству је извршена дискриминација.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су правилно применили материјално право када су одбили захтев тужилаца.

Чланом 21. Устава РС утврђено је да су пред Уставом и законом сви једнаки, да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације и да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета. Забрана дискриминације зајемчена је и међународним правним изворима – Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 14.) и Додатним протоколом број 12 уз Европску конвенцију, као и Међународним пактом о грађанским и политичким правима (члан 26). Законом о забрани дискриминације („Службени гласник РС“ бр. 22/09, 52/21) прописано је: да изрази "дискриминација" и "дискриминаторско поступање" означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоом прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства) (члан 2. став 1.); да се изразима „лице“ и „свако“ означавају оног ко борава на територији Републике Србије или на територији под њеном јурисдикцијом, без обзира на то да ли је држављанин Републике Србије, неке друге државе или је лице без држављанства, као и правно лице које је регистровано, односно обавља делатност на територији Републике Србије (члан 2. став 2.); да израз „орган јавне власти“ означава државни орган, орган аутономне покрајине, орган јединице локалне самоуправе, јавно предузеће, установу, јавну агенцију, другу организацију, односно физичко лице којем је поверено вршење јавних овлашћења, као и правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу, Република, аутономна покрајина или локална самоуправа (члан 2. став 4.); да су сви једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту без обзира на лично својство и да је свако дужан да поштује начело једнакости, односно забране дискриминације (члан 4. став 1. и 2.). Према члану 45. став 2. цитираног Закона тужилац мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да му је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом, што је неопходна претпоставка да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови применили наведене законске одредбе када су одбили тужбени захтев тужилаца, јер немају активну

легитимацију у овој врсти спора, нити су учинили вероватним неоправдано прављење разлике по основу неког личног својства. У парницама за заштиту од дискриминације активно је легитимисано свако физичко или правно лице које тврди да је изложено дискриминацији. Подизањем тужбе то лице стиче својство тужиоца у тој парници. Тужиоци у овој парници траже утврђење да су се тужени дискриминаторски понашали према њиховом правном претходнику, сада покојном ДД, које се огледа у томе што нису извршили у потпуности пресуду Европског суда за људска права (представка 45394/06 од 10.12.2013. године) и траже накнаду материјалне штете у висини, по њиховом мишљењу, неисплаћеног дуга по наведеној пресуди. Тужиоци у поступку оспоравају поступање туженог Фонда за пензијско и инвалидско осигурање приликом извршења пресуде Европског суда за људска права.

Неосновано се у ревизији наводи да тужиоци на основу одредбе члана 2. Закона о забрани дискриминације имају права на ову тужбу као чланови породице и блиска лица. Наведена одредба односи се на ситуацију када су неједнака поступања или пропуштања учињена у односу на лица, групе као и у односу на чланове њихових породица или њима блиска лица. То се односи на ситуације када је нека особа дискриминисана на основу личног својства члана њене породице или лица са којим се налази у блиском односу.

У конкретном случају, тужиоци нису учинили вероватним постојање неједнаког поступања туженог на основу одредбе члана 45. Закона о забрани дискриминације, имајући у виду да поступањем туженог, које тужиоци сматрају дискриминаторским, није извршена дискриминација тужилаца по било ком личном својству. Наводи ревидената о томе како тужени није поступао правилно у извршењу пресуде Европског суда за људска права због чега они трпе материјалну штету, не указује на неједнако поступање туженог у односу на било које лично својство.

Због тога тужиоци у ревизији неосновано указују на погрешну примену материјалног права.

Из свега изнетог Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП.

Одлука о захтевима странака за накнаду трошкова ревизијског поступка, садржана у другом ставу изреке, донета је применом чланова 153. став 1, 154. и 165. став 1. ЗПП. Тужиоци нису успели у том поступку и зато немају право на накнаду трошкова поступка, а трошкови туженог за одговор на ревизију, по оцени Врховног суда, нису били неопходни за вођење ове парнице.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић